

De ouderenzorg in Denemarken

*Door Lone Leth Larsen,
Directrice Deens Cultureel Instituut Benelux*

De vergrijzing

Verschillende Europese landen werken op dit ogenblik aan een oplossing voor de vergrijzing: een groeiend aantal oudere burgers eist ook meer en meer verzorging en verpleging. Elk land pakt dit probleem op een andere manier aan.

Denemarken probeert op deze evolutie in te spelen door een decentralisering van de ouderenzorg: de diensten staan zo dicht mogelijk bij de gebruiker en de medeverantwoordelijkheid is groter.

Bovendien is er in Denemarken ook een andere mogelijkheid ingevoerd, 'het verplegersbezoek'. Bij elke burger ouder dan 70 kan een maal per jaar een verpleger of verpleegster langskomen om een praatje te slaan. Het doel hiervan is dat men op tijd kan ontdekken of de persoon verzorging of hulp nodig heeft. De levenskwaliteit wordt op die manier intact gehouden en de persoon kan met zo weinig mogelijk hulp(middelen) zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen.

De gemeente Randers was in Denemarken een van de eerste gemeenten die – eerst als pilootproject, daarna in een vaste vorm – de praktijken binnen de ouderenzorg wijzigde.

Terwijl de ouderen voorheen vroeger in een verzorgingstehuis gingen wonen en er ook een sociaal netwerk uitbouwden, is de tendens van de voorbije twintig jaar dat mensen later naar een tehuis verhuizen, wanneer ze al meer hulp en verzorging nodig hebben. Dit brengt met zich mee dat het tehuis of het verzorgingscentrum een plaats is voor de meest zorgbehoevende ouderen. Het sociale aspect wordt daardoor ook minder belangrijk.

Thuiszorg en tehuis onder een dak

Als een automatisch gevolg van het pilootproject heeft de gemeente Randers de afdeling voor thuiszorg / -verpleging en die voor de verzorgingstehuizen samengesmolten. De 'tehuizen' werden omgedoopt tot 'verzorgingscentra'. Elke regio in de gemeente Randers heeft nu een dergelijk centrum van waaruit de ouderenzorg wordt geregeld.

De thuiszorg richt zich nu dus tot de ouderen die hulp en verzorging nodig hebben in hun eigen woning. Pas als de behoefte aan verzorging en verpleging zo groot wordt, dat zelfstandig wonen onverantwoord is, verhuist de persoon naar een woning in een verzorgingscentrum.

Deze nieuwe manier van denken is mogelijk dankzij de wijzigingen in de wet op ouderenwoningen en de wet op verzorgingstehuizen.

De ideologie (en meestal ook de praktijk) is dat een gepensioneerde zo lang mogelijk thuis blijft wonen en daar de nodige verzorging en hulp krijgt. Een oudere krijgt trouwens enkel hulp als hij of zij dit wenst. In Denemarken wordt niemand gedwongen hulp te krijgen.

Iedereen gelijk voor de wet

In Denemarken heeft elke burger een eigen pensioen en betaalt hij zelf de huishuur. De woningen in het verzorgingscentrum worden beschouwd als sociale woningen waarvoor uiteraard huishuur moet worden betaald – net zoals voor elke andere woning.

De gepensioneerde betaalt ook alle kosten die ook andere burgers betalen: wasserij, voeding, persoonlijke verzorging (bijv. de kapper, de pedicure, de manicure). De samenleving betaalt de specifieke verzorging en verpleging en de medische prestaties.

Vertrouwd

Het is duidelijk dat zo lang mogelijk thuis blijven wonen heel wat voordelen heeft. Je woont in je eigen, vertrouwde omgeving, want ook al heeft men een eigen woning in een verzorgingstehuis, het is nog steeds niet een plaats waaraan herinneringen zijn verbonden of waar je je vertrouwde vrienden- en kennissenkring ontmoet. Je zit in het vertrouwde sociale netwerk van burens, winkeliers, familie, enz..

Het is bovendien meer verantwoord dat de gepensioneerde een eigen woning heeft in het centrum wanneer er bij de verpleging grote instrumenten of machines worden gebruikt of als er nood is aan een intensieve verpleging. In een centrum is er altijd verplegend en verzorgend personeel in de buurt.

Als de gepensioneerde naar een woning in een centrum verhuist, wordt hij nog steeds verzorgd door hetzelfde personeel. Dit zorgt voor continuïteit en zekerheid voor de oudere, waardoor er ook meer houvast ontstaat in het dagelijkse leven.

De gemeente

De gemeente is bij wet verplicht de nodige diensten te verlenen en verzorging te verstrekken. De dienstverlening komt overeen met de behoefte, niet met de financiële mogelijkheden.

De ontwikkelingen zijn in een Europees land noodzakelijk als men de groeiende groep ouderen goed wil opvangen. In Denemarken zijn er verschillende actoren, maar de gemeenten spelen de belangrijkste rol.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de zorg, ook financieel. Een Deen betaalt belastingen aan de gemeente, aan de provincie en aan de staat. Deze belasting moet de kosten van de gezondheidszorg en de sociale diensten dekken. Daarbij is iedereen gelijk voor de wet, iedereen heeft dezelfde rechten ongeacht het inkomen of de sociale status.

Decentralisering en democratie

Het systeem is vrij eenvoudig, aangezien enkel de gemeente verantwoordelijk is voor de ouderenzorg. Dit betekent dat het geld uit een en dezelfde portefeuille komt. De moeilijke zijde van de evolutie is dat de democratische decentralisering ver gevorderd is in Denemarken. De burgers in elke gemeente zijn medeverantwoordelijk voor het beleid en in sommige gemeenten staat ouderenzorg wat hoger op het prioriteitenlijstje dan in andere.

Een andere belangrijke factor is het medebeslissingsrecht van de oudere. Elk gemeente heeft een ouderenraad en er is een nationale “ouderengemeenschap” die een enorme invloed uitoefent op de leefomstandigheden van Deense ouderen. Ook dit is een belangrijk aspect dat de voorbije jaren mee de ontwikkeling binnen de ouderenzorg heeft bepaald. Het is tenslotte altijd beter dat de gebruiker zelf kan beslissen over hoe zijn of haar verdere leven eruit zal zien.

In Denemarken heeft dit gedecentraliseerde model waarbij de dienstverlening en zorgverstrekking zo dicht mogelijk bij de zorgbehoevende staan heel wat succes. Misschien kan België dit idee (gedeeltelijk) overnemen?

*****